

Nd. **748. Frumvarp til laga** [238. mál]
um breyting á lögum nr. 45 16. apríl 1971, um Stofnlánadeild landbúnaðarins, landnám,
ræktun og byggingar í sveitum.

(Eftir 3. umr. í Ed., 14. apríl.)

1. gr.
Í stað I. og II. kafla laganna, 1.—24. gr., komi nýr kafli, sem verði I. kafli og
orðist svo:

I. KAFLI
Um Stofnlánadeild landbúnaðarins.

1. gr.
Stofnlánadeild landbúnaðarins er deild í Búnaðarbanka Íslands. Um samband
Stofnlánadeildarinnar við aðrar deildir bankans fer eftir lögum um Búnaðarbanka
Íslands og ákvæðum þessara laga.

Hlutverk Stofnlánadeildar landbúnaðarins er að efla framleiðslu og framleiðni í íslenskum landbúnaði og treysta byggð í sveitum landsins. Hún veitir fjármagn til framkvæmda á sveitabýlum og til þjónustufyrirtækja landbúnaðarins, svo sem nánar er tilgreint í lögum þessum.

Landbúnaðarráðherra hefur yfirstjórn þeirra mála, er lög þessi taka til.

2. gr.

Stjórn Búnaðarbanka Íslands hefur á hendi stjórn Stofnlánadeildar. Þegar bankaráð tekur til meðferðar og ákvörðunar málefni Stofnlánadeildar eða Byggingarstofnunar landbúnaðarins, skulu fulltrúi frá Stéttarsambandi bænda og fulltrúi frá Búnaðarfélagi Íslands taka sæti í bankaráði Búnaðarbanka Íslands sem fullgildir bankaráðsmenn. Fulltrúar þessir og varamenn þeirra skulu tilnefndir til fjögurra ára í senn, í fyrsta sinn gildir sú tilnefning til 31. desember 1976.

3. gr.

Bankaráð skal ráða deildinni forstöðumann og ákveður starfssvið hans með erindisbréfi. Forstöðumaður gerir tillögur til bankastjórnar um lánveitingar deildarinnar samkvæmt reglum, sem settar verða samkvæmt lögum þessum.

Verði ágreiningur um einstakar lánveitingar milli bankastjórnar og forstöðumanns, getur forstöðumaður skotið þeim ágreiningi til bankaráðs til endanlegrar ákvörðunar.

4. gr.

Tekjur deildarinnar eru:

1. Árlegt framlag ríkissjóðs, er nemi 25 milljón krónum.
2. Álag á söluvörur landbúnaðarins, 1%, til ársloka 1980.
Álag þetta skal ákvarða og innheimta á sama hátt og búnaðarmálasjóðsgjald, samkvæmt lögum nr. 38 15. febrúar 1945.
3. Gjald á útsöluverð mjólkur og rjóma og á heildsöluverð annarra landbúnaðarvara, er nemi 1%, frá 1. júlí 1973 til ársloka 1980.
Gjald á vörur, sem ekki eru í verðlagsgrundvelli, skal miða við áætlað útsöluverð, séu þær ekki verðlagðar af Sexmannanefnd. Sölusamtök framleiðenda og aðrir seljendur skulu standa skil á gjaldinu samkvæmt nánari ákvæðum í reglugerð.
Gjald þetta nær til allra sömu vörutegunda og gjald samkvæmt 2. tl. þessarar gr. — Innheimta skal sama gjald af innfluttum kartöflum og tekið er af kartöflum framleiddum innanlands.
4. Árlegt framlag ríkissjóðs, er nemi jafnhárrí fjárhæð og samanlagðar tekjur samkvæmt 2. og 3. lið þessarar greinar.
5. Vaxtatekjur.
Framleiðsluráð landbúnaðarins annast innheimtu á gjöldum samkvæmt 2. og 3. tölulið þessarar greinar.

5. gr.

Stofnlánadeildin veitir lán til eftirtalinna verkefna:

1. Til jarðakaupa.
2. Til nýbygginga og endurbygginga íbúðarhúsa á lögbýlum.
3. Til ræktunar, útihúsa, vatnsveitna og varnaveitna og annarra mannvirkja, er varða landbúnað, þar með talin ylærkt, loðdýrarækt og lax- og silungseldi.
4. Til vinnslustöðva landbúnaðarafurða.
5. Til heykögglaverksmiðja og heypurrkunarstöðva, viðgerðarverkstæða fyrir landbúnaðarvélar og annarra verkstæða, er veita þjónustu fyrir viðkomandi sveitir; til bústofnskaupa, búvéla og þungavinnuvéla búnaðar- og ræktunarsambanda.

6. gr.

Stjórn Stofnlánadeildar setur henni útlánareglur, sem landbúnaðarráðherra staðfestir. Þær skulu miða að því, að fjárfestingarlán til landbúnaðarins og þjónustufyrirtækja hans stuðli að þeirri þróun, sem æskilegust er fyrir atvinnuvegin og þjóðarbúið í heild.

Lánareglur deildarinnar skulu miðaðar við það, að bændur, sem hafa minna en verðlagsgrundvallarbúi, en hafa möguleika til að ná aukinni hagkvæmni með stækkun búanna, njóti hagkvæmustu lánakjara til umbóta á jörðum sínum, að því marki, að náð sé bústærð, sem svarar einu og hálfu verðlagsgrundvallarbúi, eins og það er á hverjum tíma.

Þegar um viðurkenndan félagsbúskap er að ræða, nýtur hver aðili að búinu lána-réttinda sem sjálfstæður bóndi.

Nú hefur bóndi stærra bú en sem svarar einu og hálfu verðlagsgrundvallarbúi, eða sækir um lán til framkvæmda, sem svara til stærra bú, og er þá heimilt að skipta lánnum til viðkomandi framkvæmda þannig, að hluti þeirra sé með öðrum kjörum eða lægri hundraðshluti verði veittur út á framkvæmdina.

Upphæð lána má að jafnaði vera allt að 60% kostnaðarverðs, eins og meðal-kostnaður sambærilegra framkvæmda er talinn ár hvert. Heimilt er þó, ef sérstaklega stendur á, að veita hærri lán, eða allt að 70%, ef ástæða þykir til að örva ákveðna framleiðslugrein á einstökum landssvæðum eða aðrar ástæður mæla sérstaklega með auknum stuðningi við viðkomandi framkvæmdir.

Til vélgrafinna skurða má lána allt að 85% kostnaðarverðs.

Njóti framkvæmdir framlags sankvæmt jarðræktarlögum, lækkar lánsupphæðin sem svarar framlaginu.

Um ákvörðun lána skal stjórn deildarinnar hafa hliðsjón af því, hve mikil önnur veðlán hvíla á eigninni, og skal eigi veita lán, ef ástæða er til að ætla, að búrekstur á jörðinni fái ekki staðið undir auknum lánnum, og ekki heldur þegar um er að ræða framkvæmdir á býlum, sem eru innan þéttbýlismarka, ef fyrir-sjáanlegt þykir, að ekki verði þar um framtíðarbúrekstur að ræða.

Lán til húsa er heimilt að veita í áföngum, eftir að hús eru fókheld.

7. gr.

Lán má veita gegn þessum tryggingum:

1. Gegn veði í fasteign, enda hvíli eigi veðskuldir á henni til annarra en Stofnlánadeildarinnar eða annarra opinberra sjóða á undan veðrétti þeim, sem Stofnlánadeildin fær. Ef umbætur þær, sem lán eru veitt til, eru gerðar á fasteign þeirri sjálfri, sem veðsett er, skal heimilt að telja verð umbótanna til viðbótar verðgildi eignarinnar óbættrar.
2. Gegn veði í þeim húsum, sem lánað er til, ásamt tilheyrandi lóð og lóðarréttindum, ef þau eru byggð fyrir sjálfstæðan rekstur, svo sem sláturhús, mjólkurvinnslustöðvar, verkstæði o. þ. h.
3. Gegn veði í þeim vélum, sem keyptar eru.
4. Gegn veði í tilteknum flokki eða flokkum búfjár, þrátt fyrir ákvæði 4. gr. laga um veð frá 4. nóvember 1887.

Tryggingar þær, sem taldar eru undir 1. tölulið, skulu fullgildar einar saman, ef um er að ræða lán til jarðakaupa, ræktunar eða byggingar íbúðarhúsa, peningshúsa og geymsluhúsa á lögbýlum, en ef um er að ræða lán til verksmiðja, véla, gróðurhúsa og bústofnsauka, skulu þau veð, sem látin eru til tryggingar samkv. 2.—4. tölulið, styrkt með fasteignaveði eða ábyrgð hrepps eða sýslufélags, ef nauðsynlegt þykir.

Hús og vélar eru því aðeins fullgilt veð fyrir lánnum úr Stofnlánadeild, að vátryggingarstofnun, sem deildin tekur gilda.

8. gr.

Lánstími skal vera 5—42 ár, eftir því til hvers lánað er. Lán til íbúðarhúsa má vera til allt að 42 ára, ef húsin eru talin byggð úr nægilega varanlegu efni. Lán til annarra nýrra bygginga og ræktunar mega vera til allt að 25 ára, svo og til þeirra framkvæmda við ylækt og lax- og silungsrækt, sem varanlegar teljast, en til vélakaupa, girðinga, bústofnsauka og annars þess, sem ekki á að tryggja langa endingu, eigi nema 5—12 ár. Skal nánar kveða á í reglugerð, hve langur láns-tími má vera til hverrar tegundar lána.

Heimilt er, að lán til útihúsabygginga og íbúðarhúsabygginga séu höfð af borgunarlausa fyrstu 2 árin, þegar sérstaklega stendur á.

Lánin skulu endurgreidd með jöfnum ársgreiðslum, nema lántaki vilji greiða þau hraðar.

9. gr.

Ríkisstjórnin ákveður, að fengnu álitu stjórnar Seðlabanka Íslands og stjórnar Stofnlánadeildarinnar, vexti af lánum deildarinnar, sbr. lög nr. 4 1960, um efnahagsmál. Vextir af lánnum til byggingar íbúðarhúsa skulu þó að minnsta kosti vera ½% lægri en af almennum lánnum deildarinnar.

Heimilt er að hafa mismunandi háa vexti af lánnum til sömu framkvæmdar, sbr. ákvæði 6. gr. Þá er heimilt að ákveða vexti af lánnum til vinnslustöðva, verkstæða og annarra slíkra framkvæmda hærri en af almennum lánnum.

10. gr.

Heimilt er Búnaðarbanka Íslands vegna Stofnlánadeildar landbúnaðarins, að fengnu samþykki ríkisstjórnarinnar, að taka lán í samræmi við ákvörðun Alþingis í framkvæmdaáætlun hverju sinni.

Eigi er Stofnlánadeild landbúnaðarins heimilt að endurlána erlent lánsfé nema með gengisákvæði. Sama máli gegnir um verðtryggt innlent lánsfé, enda gangi slíkt lán til vinnslustöðva, vélakaupa og bygginga, sem reistar eru til sameiginlegra þarfa bændasamtakanna.

11. gr.

Ríkissjóður ábyrgist allar skuldbindingar Stofnlánadeildar landbúnaðarins og greiðir þær, ef eignir og tekjur hennar hrökkva ekki til.

12. gr.

Lán til endurbyggingar íbúðarhúsa á lögbýlum skulu veitt með þessum skilyrðum:

1. Að húsið sé gert úr góðum og viðurkenndum byggingarefnum og samþykkt af Byggingastofnun landbúnaðarins.
2. Að lögð hafi verið fram lýsing á bæjarhúsum umsækjanda frá hlutaðeigandi byggingafulltrúa eða bygginganefndum, og beri sú lýsing vitni um, að endurbyggingar sé þörf.
3. Að fyrir liggi vottorð frá landnámsstjórn um, að býlið hafi framtíðarmöguleika, að íbúðarhúsið sé við hæfi þess og að húsið verði reist á hentugum stað miðað við ræktun, vatnsból, vegi, rafleiðslur og annað það, er tryggir framtíð þess.

Lán skulu enn fremur því aðeins veitt til endurbyggingar íbúðarhúsa á lögbýlum, að hús eða viðbygging við hús sé allt byggt að nýju, eða gamalt hús endurbyggt þannig, að telja megi jafngilt nýju húsi til íbúðar.

13. gr.

Heimilt er að telja lán eða eftirstöðvar láns úr Stofnlánadeild landbúnaðarins fallnar í gjalddaga án uppsagnar:

1. Þegar áskilið árgjald er ekki greitt á réttum gjalddaga.
2. Við eigendaskipti að veði fyrir láni, ef deildinni hefur ekki verið tilkynnt um eigendaskiptin.
3. Ef veðið gengur svo úr sér eða rýrnar að gildi, að lánið er ekki lengur tryggt að dómi deildarinnar.
4. Ef lögð er niður landbúnaðarframleiðsla eða störf fyrir landbúnaðinn á eignum þeim, sem veðsettar eru deildinni.

14. gr.

Þegar lán er komið í gjalddaga, hefur Stofnlánadeild landbúnaðarins heimild til að láta selja veðið við opinbert uppboð, án undanfarandi dóms, sáttar eða fjárnáms samkvæmt ákvæðum í lögum um lögræði, nr. 95 5. júní 1947, 39. gr., eða láta leggja deildinni það út til eignar, ef þörf krefur.

15. gr.

Ef veð er selt á nauðungaruppboði eða við gjaldprotaskipti, ber uppboðshaldara að geta þess í uppboðsgerðinni, að eignin sé veðsett Stofnlánadeild landbúnaðarins, og skal stjórn hennar gert aðvart svo tímanlega, að hún geti látið fulltrúa sinn vera við uppboðið.

16. gr.

Stofnlánadeild landbúnaðarins er undanþegin öllum sköttum til ríkis og sveitarfélaga.

17. gr.

Stofnlánadeild landbúnaðarins greiðir Lífeyrissjóði bænda til ársloka 1985 fé til lífeyrisgreiðslna samkvæmt 17. gr. og 18. gr. laga um Lífeyrissjóð bænda, er nemi 37,5% árlegra lífeyrisgreiðslna.

Einnig greiðir deildin Lífeyrissjóði bænda framlag samkvæmt 6. gr. þeirra laga í eitt ár í senn, ef árlegar tekjur sjóðsins hrökkva ekki fyrir árlegum útgjöldum hans, enda á Stofnlánadeildin rétt á lánum, er nemi 25% af árlegum iðgjöldum og framlögum í sjóðinn fyrstu 15 starfsár hans.

18. gr.

Setja má með reglugerð nánari ákvæði um starfsemi Stofnlánadeildarinnar, m. a. um tilhögun á innheimtu álags á landbúnaðarvörur samkvæmt 4. gr., enda brjóti sú reglugerð ekki í bága við nein ákvæði í lögum.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1973.

Ákvæði til bráðabirgða:

1. liður 5. gr. I. kafla laganna kemur ekki til framkvæmda fyrr en ákvæðum laga um veðdeild Búnaðarbanka Íslands hefur verið breytt til samræmis við lög þessi.